

Uitstapje naar vervlogen tijden

Tot op de huid

Christiaan Bakker

Ik zit sinds een aantal weken ondergedoken. Nu de avondklok ook zijn oorspronkelijke betekenis heeft ingeruild, durf ik het wel zo te benoemen. Vertel het niet verder en verraad mij vooral niet. Heel stil zit ik hier en ik kan u vertellen vanaf mijn veilig schuiladres, het gaat best goed. Het eten is hier prima, ik word goed verzorgd. Uiteraard is het wel behoorlijk stil. Om eerlijk te zijn is het bijna aangenaam, om zo onder de radar te bewegen. Ik wil het u dan eigenlijk ook aanraden. Als u het durft. Bij mijn eerste nacht ben ik behoorlijk gejaagd. De angst is dat ik grote besluiten zal missen. Wat voor vervelends mij zal overkomen wanneer ik in het duister tast naar de laatste besmettingcijfers van Duitsland en Spanje! Naar buiten gaan zonder het R-getal uit

mijn hoofd kennend. Geen weet van het aantal ic-bedden en besmettingen in de Benelux! Dat ik het kwartet aan varianten niet chronologisch meer kan opnoemen! Of het angstaanjagende idee dat ik De Jonge, De Hond of alle First-Dates koppels van Op1 misschien niet direct zal herkennen in de supermarkt onder het mondkapje vandaan. Ik heb de stap gezet en vrijwaar mij daadwerkelijk van de eindeloze tsunami aan corona-nieuws via televisie, telefoon en internet.

Uit angst voor een zwart 'zonder-corona' gat lees ik nu. Ik wandel in de avonden mee met Jacob van Lennep door het Nederland van 1823. Beschreven in het dagboek van zijn 'voetreis'. Een uitstap naar vervlogen tijden, die onwerkelijk ver lijken, mede doordat het voor

de elektrificatie was van Nederland. 's Avonds dus direct donkerte! Natuurlijke avondklok! Bij het kraken van de dag vliegt men het bed uit, om gebruik te maken van het aanwezige daglicht. Afstanden worden gemeten in 'uren gaans' te voet. In Leeuwarden is er een noodverordening om te zorgen dat een ieder zijn stoep op dezelfde afstand afzaagt. Maximaal twee keer per week is er een nieuwsbericht of journaal, niet elk uur.

En een decennium later treedt het besmettelijke en dodelijke cholera aan land. Het land is nog zo ontbonden, dat deze ernstig virulente ziekte er zes weken (!) over doet om van Scheveningen te verspreiden naar Breda. De regering van toen adviseert - met geschatte gok - een breed pallet: mijd komkommers en pruimen en drink schoon duinwater. De pandemie trekt traag en dodelijk voorbij. Ruim veertig jaar later wordt pas de oorzaak, de cholera-bacterie, ontdekt en blijkt dat inderdaad

Ik wandel in de avonden mee met Jacob van Lennep door het Nederland van 1823

besmetting via vies water loopt. Men wedde dus op meerdere paarden en gokte deels goed. En tegelijk arme producenten van komkommers en pruimen destijds! De situatie is vergelijkbaar met nu qua opzet en beleving, maar qua afloop hopelijk totaal anders. Want we ontdekken in hetzelfde jaar van zijn ontstaan al de boosdoener én oplossing. Dat lijkt onrealistisch snel, tot je bedenkt dat we in datzelfde jaar volledig op automatische piloot een bemande raket aanmeren aan ISS en idem weer veilig terugbrengen op aarde. En haarscherpe beelden afleveren van Mars. Met een blij gevoel te mogen leven in dit tijdperk en een tegelijk jaloerse nostalgie naar de nieuws-beperkte tijd van toen, duik ik met veel plezier weer in de schoenen van Van Lennep. Dwars door deze onzekere zomer-winterdagen heen. Dank, Jacob!

▶ Christiaan Bakker is dermatoloog in ziekenhuis Nij Smellinghe